

tales i noget af de mange Dokumenter, jeg har gennemgaaet. Det har vist haft en Størrelse af omtrent 35 Td. Land, da den Gaard, der nu ligger paa samme Sted og hedder Skovhøjgaard, tilhørende Jørgen Gammelggard, har en Agermark af dette Areal og strækker sig langs med det da Peter Hansen tilhørende Skovskifte. Skovhøjgaard er udstykket fra Skovborglund 1896. Rommeskær, en Del af Bastrup Skov, er til som Skov endnu, men er solgt fra Gaarden for 30—40 Aar siden.

Nærværende Klage har jeg fundet i Afskrift hos Klagerens Sønneson Peter R. Hørlyck i Bastrup, hvis Sønneson nu ejer Afskriften.

J. H. Byriel.

Forfatteren, fhv. Højskoleforstander
Søren Alkær sig

f. 5.—8.—1868 — d. 27.—8.—1943.

Det var ved et af de store vestjydske Skolemøder i Varde i disse Møders Glanstid, da Mødets Andendag var Fridag for Ungdommen rundt om paa Egnen — det var vistnok i 1909 eller 10.

Mødet holdtes den Gang i det gamle Ridehus lige over for Markedspladsen ved Ringkøbingvejen. Tilslutningen til Mødet var som altid stor, saa stor, at selv Ridehuset var for lille, og Folk stod flokkevis uden for Vinduerne for om muligt at høre lidt af Talerne.

Talerstolen var rykket hen til et Vindue, og her stod Taleren, den nye Forstander for den nye Kerteminde Højskole: *Søren Alkær sig*. — Hans kraftige Stemme var let at høre baade inde i Mødesalen og uden for. Han talte om et den Gang ret nyt Emne: »Hjemstavnslære og Hjemstavnsrøgt«. —

». . . Vi ved, hvor vore Børns Sind kan gribes af Fortællingerne om de gamle israelitiske Patriarker og Profeter, der har levet i en fjærn Tid i et fjærnt

Søren Alkær sig.

Land, men vil de samme Børn mon ikke gribes endnu stærkere, om vi fortæller for dem om deres Bedstefars og Oldefars Liv og Stræben. — Vi lærer i Skolen om fremmede Lande og fremmede Folkeslag, men bør vi ikke først og fremmest lære at kende vor egen Hjemstavn og alt det, dens Jord og Sten, Old-

tidsminder og Byggemaade fortæller os om Liv og Virke, vi selv er Parthavere i. — Det kan være spændende at læse om Konger, der engang levede i fremmede Lande, eller om Krige, der er ført Landene imellem, men langt mere nærliggende og levende for os maa det da være at gaa paa Opdagelse inden for vort eget Sogn og vor egen Slægt! — Vi maa mere end før lære at røgte vor egen Hjemstavn og opdyrke dens Historie, for her er Værdier, vi hidtil altfor stærkt har overset . . . «

— Uden for et af Mødesalens Vinduer stod en ung Knøs og lyttede, som han aldrig før havde lyttet til en Tale. For her blev jo klart og ildnende som et Program peget paa Krav og Opgaver værd at gaa ind for. Kanske havde Knøsen selv syslet med lignende Tanker uden at magte at finde Form eller Udtryk derfor. Se, derfor lyttede han hin Sommerdag med alle Sanser. Og de Tanker, som her groede frem i hans Sind, fik siden Andel i at forme hans Stræben. —

Og denne Søren Alkærsigs Skolemødetale fra hans yngre Aar kan godt staa som Programtale for hans Livsværk. Det blev i en sjælden Grad Pleje og Røgt af hans vestjydske Hjemstavn, i særlig Grad Ribe Amt. — —

Søren Alkærsig er født 5. Aug. 1868 i Faster ved Skjern (Ringkøbing Amt). Hans Forældre var Gaardejer *Jens Sørensen*, kaldet *Alkærsig*, og Hustru *Mariane, f. Sørensen*. De var Søskendebørn og begge født 1833.

Som alle vestjydske Bondedrenge den Gang blev Søren først Hyrdedreng og siden Tjenestekarl. Men hans Attraa gik ud over de hjemlige Plovfurer. 20 Aar gammel kom han paa Vejstrup Højskole. Siden var han 2 Vintre paa Askov og blev i et Par Aar Friskolelærer i Højby. Efter et Par Højskolelærers-

kursus paa Askov blev han fra 1896 til 1901 Lærer ved Mellerup Højskole. Fra 1903–08 var han Lærer paa Vinding. I 1908 fik han bygget og aabnede den nye Kerteminde Højskole. Men Arbejdet her blev vist en Skuffelse for Søren Alkærsig. I hvert Fald opgav han sin Virksomhed her i 1913. Derefter virkede han som Lærer paa Krabbesholm Højskole og kort Tid ved St. Restrup.

Saa fulgte han Trangen i sit Sind og vendte tilbage til Jorden og til sin Drengetids og Ungdoms Syssel. Han købte 1915 en mindre Landejendom i Bjært, Syd for Kolding. Denne Ejendom ombyttede han i 1920 med en lidt større Ejendom i Esmark v. Vejen. 1939 flyttede han til Brørup.

Dette er i korte Rids det kronologiske Skelet af Søren Alkærsigs Levnedsløb – men uden at der er nævnt noget om hans egentlige Livsværk som Historiker.

Fra tidligste Ungdom og Livet igennem var Søren Alkærsig optaget af at læse, studere og sysle med Historie, særlig Stedshistorie. Og han samlede efterhaanden stor Viden og Indsigt paa dette Omraade.

Baade i sin Højskoletid og siden var Alkærsig en meget brugt Foredragsholder. Og som oftest var Emnerne for hans Foredrag hentet fra den stedlige Historie eller fra gammel dansk Folkekultur og Bondesind. Her havde Alkærsig en egen Evne til baade at gengi det særegne, tit underforstaaede og dulgte, Lune i jydsk Bondesind og til at søge ind bag det lukkede Ydre og finde og vurdere Kærnen.

De samme Emner som i Foredragene dyrkede Alkærsig i sine mange Artikler og Afhandlinger i Dags- og Ugeblade og Tidsskrifter. Og han havde altid mange Læsere, for hans Fremstilling var fængslende, og hans Stil levende og særpræget – hans egen helt igennem.

Alkærsigs første større Arbejde var hans to Binds Værk om Esbjerg By og Havn (1909–14). Dette Værk vil altid danne Grundlag for, hvad der siden skrives om dette Emne.

Men hans Hovedværk blev dog de to Sognebøger: »Askov. — Et Stykke Bondehistorie« (1934). Og saa det stort anlagte: »Vejen Sogn i Malt Herred« (1936–41). Her i dette tre Binds Værk er en Sognehistorie, der naar en Del ud over det almindelige stedhistoriske og fuldt ud svarer til sin Undertitel: »Et Stykke Kulturhistorie«.

Fremstillingen vidner om et Overblik, der evner at finde Linjer og Sammenhæng, saaledes at denne mønstergyldige Sognehistorie ikke blot bliver en Skildring af et bestemt sydjyds Sogn, men er som et Snit ned gennem dansk Bondekaar og Almueliv gennem mere end 500 Aar.

En lignende Skildring for Brørup Sogn var planlagt og delvis udarbejdet.

Inden for Hist. Samfund f. Ribe Amt har vi jo særlig Grund til med Tak at mindes Søren Alkærsig og hans Indsats for Kendskab til Egnens Historie og for Hist. Samfund.

Lige fra Samfundets første Aarvog i 1903 har Alkærsig været med. I denne første Aarvog havde han et lille Bidrag: »Paa Jagt efter Brændevinstøj«. I Aarvøgerne 1905 og 07 havde han Artikler om Smugleriet ved Kongeaaen. Og af Hist. Samfunds ialt 40 Aarvøger er der ikke ret mange, hvor Søren Alkærsigs Navn savnes.

Han kom dog mere direkte med i Arbejdet inden for Hist. Samfund, idet han ved Aarsmødet i Ansager 1927 indvalgte i Styrelsen og straks valgtes til Samfundets Formand, idet daværende Formand Dr. phil. *Marius Kristensen* flyttede til København.

1931 trak Søren Alkærsig sig tilbage fra Formandsposten for at overtage Redaktionen af Aarbogen, som han varetog og virkede med til at præge, indtil han efter eget Ønske trak sig tilbage 1938.

I alle disse Aar udførte Søren Alkærsig et trofast og uselvsk Arbejde for Historisk Samfund og virkede med til historisk at opdyrke sin Hjemstavn.

Sammen med Lærer *Rasmus Mortensen*, Lindeballe, udførte han saaledes en Række Undersøgelser over Oldtidsjern i Vest- og Midtjylland, Undersøgelser, der var intet mindre end grundlæggende inden for dette Felt. Det var derfor velfortjent, at D. H. F. hædrede dette Arbejde med sin Aarspræmie 1935.

Søren Alkærsigs Styrke var ikke den minutiøse omhyggelige Undersøgelse af Enkeltheder, men mere hans Evne til Overblik, til at se Enkelthederne i Sammenhæng med Helheden. Hans sprudlende Rigdom af Ideer kunde virke frisk og æggende, men kunde ogsaa nu og da lede ham paa Vildspor. —

I ydre Fremtræden var Søren Alkærsig en kraftig, nærmest flot Skikkelse, men han savnede en Del af det harmoniske og vel afbalancerede, der vinder alle som Venner. Han havde et stærkt og saarbart Sind og kunde til sine Tider virke kantet og stødende. Men den ydre Barskhed var tit et Skjul over et følsomt og stemningsrørt Sind.

Det var, som om vestjydsk Bondesind i denne Mand var fortættet i baade Fortrin og Fejl og gjorde ham udpræget til en Ener, der stod stærkest, naar han stod ene.

Han kendte intet til Forstillelse eller Snobberi. I alle Forhold var han sig selv: En stærk og særpræget Personlighed med sine Meningers Mod.

Til det sidste arbejdede Alkærsig med sin kæreste Syssel: Historiske Studier.

Kort før sin Død var han og hans Hustru sammen paa en flere Dages Cykle og Gaatur langs den ældgamle midtjydske Drivvej med dens mange Oldtidsminder. Det blev hans sidste Studierejse. Uden forudgaaende Sygdom døde han den 27. August i Stolen foran sit Skrivebord.

Det er en saadan Udgang, der i gammel Tids Sprogbrug kaldtes »at falde med Vaaben i Haand«, det, der blev regnet som en Lykke for en Mand.

— Mon ikke ogsaa den lykkeligste og mest harmoniske Afslutning for Manden og Historikeren Søren Alkærsig.

Salomon J. Frifelt.

Litteratur om Ribe Amt.

Roar Skovmand, hvis værdifulde Afhandling: »Vestjyske Skattefund« fandtes i vor forrige Aarbog, har i »Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie« 1942 udsendt et stort Arbejde om »De danske Skattefund fra Vikingetid og den ældre Middelalder«. Den kyndige Forfatter ordner her Fundene i Grupper, giver Dateringer, udreder Aarsagerne til deres Nedlæggelse, deres Brugbarhed som Kildemateriale, og hvad de kan oplyse om Handel, Stil og Teknik. I dette grundige og omhyggelige Arbejde indgaar ogsaa de vestjyske Skattefund til omkring 1150. I »Jul i Vestjylland« har Skovmand skrevet om »Anders Sørensen Vedel og Ribe«, det er det interessante Foredrag, han holdt ved Hist. Samf.s Aarsmøde i Ribe. — I »Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie« 1943 redegør Hans Norling Christensen for »Nye Enkelgravs fund fra Sydvestjylland«, Fund i en Gruppe Høje i Kjærsging, Bryndum Sogn. Johs. Garnæs Petersen har udgivet en Levnedsskildring af *Jens Busk*, Ribekredsens kendte Folketingsmand. A. P. og S. Sonnichsen og N. M. Kromann har udsendt 2. reviderede og udvidede Udgave af »Slægten Sonnich-